

Универзитет Св. Климент Охридски -Битола
Педагошки Факултет –Битола
Република Македонија

University Sv.Kliment Ohridski – Bitola
Faculty of Education – Bitola
Republic of Macedonia

FIRST INTERNATIONAL CONFERENCE
TALENTED AND GIFTED CREATORS OF PROGRESS
(THEORY AND PRACTICE)
16-17 October 2009 Bitola - Ohrid

ПРВА ИНТЕРНАЦИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЈА
НАДАРЕНИТЕ И ТАЛЕНТИРАНИТЕ КРЕАТОРИ НА ПРОГРЕСОТ
(ТЕОРИЈА И ПРАКТИКА)
16-17 Октомври 2009 Битола - Охрид

M A C E D O N I A

PART TWO
ВТОР ДЕЛ

Marijana Kroteva, MSc & Snezana Mirascieva, PhD

FINDING A CLUE FOR THE GIFTED AND TALENTED CHILDREN 101

Владимир Михајловски, PhD & Ангелка Пеко, PhD

ТРАНСПАРЕНТНА И КРЕАТИВНА НАСТАВА ВО ФУНКЦИЈА НА АФИРМАЦИЈА НА
НАДАРЕНОСТА КАЈ УЧЕНИЦИТЕ ОД ОДДЕЛЕНСКА НАСТАВА ВО ОСНОВНИТЕ
УЧИЛИШТА (ПРЕДЛОГ ПРОЕКТ) 106

Biljana Markovska, MA & Risto Petrov, PhD

НАДАРЕНОСТА КАЈ ДЕЦАТА СО ПОСЕБНИ ОБРАЗОВНИ ПОТРЕБИ 115

Biljana Novaceska, MA

GIFTEDNESS IN PRE-SCHOOL INSTITUTIONS 122

Vesnica Mlinarević, PhD & Maja Brust

PROCJENE UČENIKA O MOGUĆNOSTI SU-KONSTRUKCIJE KURIKULA
IZVANNASTAVNIH AKTIVNOSTI U OSNOVNOJ ŠKOLI 126

Биљана Вујасин

МЕНТОРСТВО – КАРИКА КОЈА НЕДОСТАЈЕ У РАДУ СА ДАРОВИТИМА 135

Slavica Petreska, Elena Tashkova

THE INADEQUATE TREATMENT OF CHILD'S TALENT, A POSSIBLE REASON FOR
STUTTERING DEVELOPMENT 141

Vesna Damjanovic, Slavica Cicvaric, Milan Okanovic, Branka Novcic

TEACHING USING THE CASE STUDY METHOD: CHALLENGES FOR TEACHER AND
STUDENTS 146

Prtljaga Snežana

ŠKOLA U FUNKCIJI DAROVITOSTI 154

Миленко С. Стојник, MSc

ОБИД- ПРЕДИЗВИК ЗА УЧЕНИЧКИ ГЕНИЈ И ДВИГАТЕЛ НА ОПШТЕСТВЕНИТЕ
ПРОМЕНИ 163

Цветанка Митревска, м-р & Весна Мундишевска Велјановска, Вангелка Трајковска

НАСТАВАТА И УЧЕЊЕТО ВО СОВРЕМЕНИ УСЛОВИ 172

Емилија Петрова Ѓорѓева, PhD

СОВРЕМЕНОТО УЧИЛИШТЕ ВО ФУНКЦИЈА НА ТАЛЕНТИРАНИТЕ УЧЕНИЦИ 178

Sonja Petrovska

EDUCATION OF THE GIFTED AND TALENTED 182

Весна Стојановска

MOTIVATION OF GIFTED AND TALENTED CHILDREN 190

Марија Ристевска

САМОЕВАЛУАЦИЈА НА ТАЛЕНТИРАНИТЕ И НАДАРЕНИ УЧЕНИЦИ 194

Johana Myftiu & Fatbardha Gjini

THE ROLE OF THE TEACHER ON THE IDENTIFICATION AND EDUCATION OF GIFTED
AND TALENTED CHILDREN 198

Danče Sivakova

THE TEACHER'S ROLE IN THE WORK WITH MATHEMATICAL TALENTS 207

JEZIČNO-UMJETNIČKA DAROVITOST / NADARENOST U NASTAVI MATERINSKOGA JEZIKA	315
--	-----

Bore Pucoski, Jane Nedinkovski

GIFTEDNESS AS A REALISTICALLY ATTAINABLE RUNG	324
---	-----

Blanka Bogunović

MOTIVATION AND PERSONALITY TRAITS OF ADOLESCENT MUSICIANS	330
---	-----

Ivana Milić

DEFINING MUSICAL TALENT AND THE FACTORS OF ITS DEVELOPMENT	336
--	-----

Ljupco Koskarov, MA

ПРЕПОЗНАВАЊЕ, НЕГУВАЊЕ И РАЗВИВАЊЕ НА МУЗИЧКИОТ ТАЛЕНТ ВО СТРУЧНИТЕ МУЗИЧКИ УЧИЛИШТА ВО Р.МАКЕДОНИЈА	342
--	-----

Elena Rizova, Katerina Sapundzieva

PHENOMENON OF GIFTEDNESS IN MACEDONIAN EDUCATIONAL SYSTEM	348
---	-----

Hasim Braja

THE ROLE OF THE TEACHER ON THE IDENTIFICATION AND DEVELOPMENT OF GIFTED AND TALENTED CHILDREN ON THE FIELD OF LITERATURE WRITING	356
--	-----

Даниела Петровска

НАСТАВНИКОТ И НАДАРЕНИТЕ УЧЕНИЦИ ВО СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ (МАЛКУ ТЕОРИЈА, ПОВЕЌЕ ПРАКТИКА И ИСКУСТВО ОД РАБОТАТА НА НАСТАВНИКОТ ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА)	363
--	-----

Karapalevski Metodi

ИНДИКАТОРИ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЈА И РАЗВОЈ НА СПОРТСКИТЕ ТАЛЕНТИ ...	374
---	-----

Juan José Varela-Tembra, Isabel Jerez-Martínez, Eduardo Encabo-Fernández

A GIFTED CHARACTER IN YOUNG ADULT LITERATURE? THE CASE OF CHRISTOPHER BOONE (THE CURIOUS INCIDENT OF THE DOG IN THE NIGHT-TIME)	383
---	-----

Мери Кафкалеска-Стоилкова, МА

ПОТТИКНУВАЊЕ И РАЗВОЈ НА МУЗИЧКИТЕ ТАЛЕНТИ ВО СТУДЕНТСКАТА ПОПУЛАЦИЈА	389
---	-----

Ivana Cirkovic Miladinovic

IDENTIFICATION OF THE GIFTED AND TALENTED IN ELT	393
--	-----

Nataša Sturza Milić, Dr

ОТПОРНОСТ НА STRES МОТОРИЧКИ ДАРОВИТИХ УЧЕНИКА	398
--	-----

Nataša Vukićević, MA & Katarina Stanojević

MUSIC TEACHING MODIFICATION IN ORDER TO MEET THE NEEDS OF THE TALENTED STUDENTS	405
---	-----

Oliver Zajkov & Boce Mitrevski

ARE THERE ENOUGH POTENTIAL TALLENTED STUDENTS.....	410
--	-----

Зоран Маневски

ИНОВАТИВНИ ПОГЛЕДИ ВО РАБОТАТА СО ТАЛЕНТИРАНИТЕ ДЕЦА ВО МУЗИЧКИТЕ УЧИЛИШТА ВО Р.МАКЕДОНИЈА	419
--	-----

Ирена Китанова, МА & Емилија Петрова Ѓорѓева, PhD

СТРУКТУРАТА НА ДИДАКТИЧКИОТ МАТЕРИЈАЛ ПРИ КОМПЛЕКСНАТА ПОСТАПКА НА ОБРАБОТКА НА БУКВА КАКО МЕТОД КАЈ НАДАРЕНИТЕ ДЕЦА	426
Мирјана Стојановска-Палигора	
РАЗВОЈОТ НА ЛИНГВИСТИЧКИТЕ СПОСОБНОСТИ КАЈ ТАЛЕНТИРАНИТЕ УЧЕНИЦИ	432
вон.проф.м-р Татјана Крстевска Ковачевска	
ИСТРАЖУВАЊА ЗА МУЗИЧКИОТ ТАЛЕНТ	438
Анета Колонцовска	
ПОТТИКНУВАЊЕ НА РАЗВОЈОТ НА КРЕАТИВНОСТА КАЈ УЧЕНИЦИТЕ ВО НАСТАВАТА ПО ПРИРОДА И ОПШТЕСТВО	447
Наташа Сарафова, Димитар Љуботенски	
ПОГОДНИ ЛИТЕРАТУРНИ ТВОРБИ ЗА НАДАРЕНИ ДЕЦА ОД ПРЕДУЧИЛИШНА ВОЗРАСТ	452
Проф. др Крстивоје Шпијуновић, мр Сања Маричић	
РЕФОРМУЛИСАЊЕ ПРОБЛЕМА КАО КОМПОНЕНТА КРИТИЧКОГ МИШЉЕЊА УЧЕНИКА ПОТЕНЦИЈАЛНО ДАРОВИТИХ ЗА МАТЕМАТИКУ*	457

СОВРЕМЕНОТО УЧИЛИШТЕ ВО ФУНКЦИЈА НА ТАЛЕНТИРАНИТЕ УЧЕНИЦИ

Проф. д-р Емилија Петрова Ѓорѓева
Педагошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип,
Р Македонија
emilija.petrova@ugd.edu.mk

Анстракт

Проблемот на воспитната функција на училиштето во целина е комплексен, според своите димензии многу широк и мошне сложен, бидејќи во него во најполна смисла и највидливо се манифестира определена динамика на општествениот живот, општественото движење, општествените противречности, различни општествени и други влијанија, социјалниот статус и средината во која живеат учениците, средствата на јавното информирање, улицата во своето негативно значење итн.

Во последните години изразито се нагласува, до определен степен се фаворизира, и претежно материјално се вреднува и поттикнува исклучиво знаењето. Вреднувањето на знаењето, а не и на воспитната работа, практично веќе доведе до тоа што голем број наставници својот позив го сваќаат еднострано, претежно ангажирајќи се во пренесувањето и утврдувањето на знаењата, додека за формирањето морално здрави и хумани личности не водат доволно грижа, немаат доволно увид во социјалното развивање и практичното социјално однесување на учениците, какви се нивните работни, хигиенски и други навики, во што кај нив се изразуваат општествено-штетните околности итн.

Клучни зборови: воспитна функција, современо училиште, традиционално,, модерно, талентирани ученици.

Денес, на почетокот на 21 век во т. н. постмодерен период, живееме во мошне сложени општествено-економски и политички услови. Живееме во време на транзиција и промени, некои го нарекуваат време на промени од старата кон новата парадигма, а некои и време на парадокси. Ги има насекаде и секојдневно, но еден од најголемите парадокси го сретнуваме во образованието. Имено, се вели дека овој век ќе биде ерата на информатиката, роботиката, новите технологии, екологијата и сл. и затоа кадрите што се едуцираат во училиштата треба да се подготвуваат за да се справат со тие предизвици. Имајќи во вид дека училиштето е основна организациона клетка на која се темели образовниот систем на една држава, јасно следи констатацијата дека промените треба да започнат токму од училиштето. Но, промените во училиштата ќе бидат успешни, не само ако се сменат состојбите, туку промените кои ќе значат развој на училиштата и кои ќе доведат до воспоставување на здрава клима во училиштата и изградување на актуелна училишна култура со што ќе се овозможи унапредување и усовршување на работата на персоналот и училиштето во целина, а тоа треба да резултира со постигнување на подобри образовни резултати на учениците. Но, целта не е постигната ако се стави акцент само на образовната страна, а се запостави воспитната функција на училиштето.

Овој век го карактеризираат бројни промени на научен, технолошки, економски, општествено-политички, природно-еколошки, културен и, што е за нас најважно, на семеен, образовен и воспитен план. Тие

промени значајно влијаат врз создавање на нови услови и нови односи во кои воспитно-образовниот систем добива нова улога. Како и колку воспитно-образовниот систем ќе учествува во тие промени, одговорно е општеството во целина, а потоа работниците во дејностите на воспитанието и образованието, меѓу кои на училиштето му припаѓа посебно место со неговата воспитна функција.

Нашиот воспитно-образовен систем во овие нови економски, демографски, општествено-политички, научно-технолошки, културни и плурални односи е изложен на големи и сериозни предизвици. Новите услови значително ги релативизираат воспитните програми и воспитните вредности, а и воспитно-образовниот систем го прават несигурен и променлив. Меѓутоа, новата стварност, колку и да се движиме во конфликтни ситуации, од воспитно-образовниот систем бара јасност и постојаност, а од воспитно-образовните работници додатен ангажман, активна партиципација, личен идентитет и автентичност.

За воспитниот систем значајни се промените кои ги чувствуваме и доживуваме и во нашето семејство. Општо е познато дека семејството е првото училиште и првото воспитно советувајќиште. Тука се удираат темелите на физичкото, моралното, социјалното, интелектуалното, емотивното, естетичкото и работното воспитание. Во семејството се удираат темелите на заедништвото, се усвојуваат вредноста и погледот на светот.

Низ семејната призма се прекршуваат традиционалното и модерното, авторитетот и слободата, индивидуалното и општественото, чувствата и разумот, природата и културата или едноставно речено семејството е "матрица" на сите човечки вредности. Затоа мораме да се вратиме во семејството, цврсто да го интегрираме во воспитно-образовниот систем, да му ги вратиме неговите функции, за да имаме воспитување по мерка на човекот. Без семејство можеме да формираме стручњак, врвен експерт, но човек никако. Тешко е, но вистинито, да се констатира дека во ова време, време на некоја чудна метеорологија, семејствата се повеќе се тресат, некои наполно се рушат, а ние за тоа не сме доволно свесни. Во денешниот плурализам на мислење и идеи кога вредностите стануваат несигурни, конфликтни и различни, воспитните задачи на семејството се усложнуваат. Сепак семејството, без оглед на многу тешкотии, добива вистинска можност да ја изрази својата воспитна функција.

Затоа семејството и училиштето мораат тесно да се поврзуваат, цврсто да се интегрираат, воспитно да се проткајуваат, со цел семејството да биде во служба на училиштето, а училиштето во служба на семејството. Целите и задачите им се исти и ни еден од овие два воспитни субјекти не смеат да останат на страна во изградувањето на новиот образовен систем. Без семејството и неговото воспитно делување во образовниот процес не може да се изградува нова култура и нов воспитно-образовен систем.

Покрај семејството, средствата на мас-медиумите во новите услови добиваат се понагласена воспитно-образовна задача. Печатот, радиото, телевизијата, публицистиката, се повеќе влегуваат во нашите семејни простории и го окупираат детскиот психички систем. Тие средства со својот плурализам на пораки создаваат и сочинуваат автентичен воспитен канал на кој во иднина мораме сериозно и повеќе да сметаме. Некои истражувања покажуваат дека децата во многу ситуации поголема предност и даваат на телевизијата отколку на училиштето и родителите, или на пример

дека за дванаесетгодишно школување децата повеќе време поминуваат пред малите екрани отколку во училиштето. Оттука е значајно што нам ни нудат средствата на мас-медиумите, како се однесуваат, кои пораки ги нудат и како патиципираат во воспитание. Неоспорни се вредностите на мас-медиумите, нивната информативна и инструктивна функција, но се стекнува впечаток дека се покажува повеќе благосостојба и удобности, добивки и лагодности, а децата тоа го земаат како параметри на својата егзистенција и своето однесување. Оттука, кај младите, раздразливост, хиперосетливост, пасивност, агресивност, а да не говориме за губење на концентрацијата, слабиот интерес за работа, училиштето и наставата, Затоа, родителите, училиштето и општествената заедница на мас-медиите мора да им пријдуваат како на канали за воспитанието, а не само како на средства за забава и разонода. Од друга страна мас-медиите не смеат да се претворат ниту во замена на родителите ниту на училиштето. Тие само можат и мораат складно да се интегрираат во воспитниот процес со цел самиот процес да биде посодржаен, побогат, поефикасен и поделотворен.

Освен мас-медиите воспитанието во иднина се повеќе мора да ги интегрира и другите образовни институции како што се музеите и галериите, театрите и другите културни институции без кои воспитно образовниот систем е незамислив.

За училиштето на иднината или при конципирање на образованието на иднината, мораме да размислуваме и да се соочиме со новата генерација млади, генерација која е и скептичка и растроена и изгубена и, како тие за себе знаат да кажат "без врска"; но и со генерација која е искрена, чесна, динамична, недофатна, реалистична и радикално и слободарски расположена. Не треба да се заборави дека и генерациите кои настапуваат имаат свои идеали, трајно се во потрага за нови вредности и други модели на однесување.

За учениците и нивните родители, наставниците се значаен фактор на воспитниот систем. Од нивната квалификуваност, ангажираност и мотивираност ќе зависи квалитетот на идното образование. Меѓутоа, мора да се признае дека на наставниците не им е посветено она внимание кое тие според своето значење го заслужуваат. Доведени се во незавидна положба и веќе не знаат каде се наоѓаат. Од една страна ги притиска педагошкиот ентузијазам и педагошкиот алтруизам а од друга страна во економските услови на стопанисување и пазар, од ентузијазам не се живее. Но сепак и покрај лошиот, материјален и општествен статус на наставниците, скоро во сите генерации на млади има и такви кои својот живот и работен век сакаат да го врзат за воспитно-образовниот систем.

Што се однесува до промените во училиштето ги имало и ќе ги има се со цел да се доградува и менува. Промени можно е да се очекуваат во редуцирањето на програмите и нивното прилагодување, во смалувањето на предметите и нивното интегрирање во целини или области, во продолженото траење на основното образование од осум на девет години, во новиот концепт на образование на наставниците и слично на тоа. Нужно е сосема јасно да се дефинира поимот училиште, неговото место и опкружување, уписно подрачје, вид и големина и основни услови за работа и дејност. Во нашата Република егзистираат т. н. подрачни основни училишта, потоа основни училишта со подрачни паралелки и т. н. чисти типови на основни училишта. Овие три типа основни училишта треба да се разликуваат во сите

нормативни акти и да се третираат различно во педагошки, финансиски, еамоуправно-работни и општествен поглед. Подрачните училишта во многу места на нашата Република имаат своја физиономија и не треба со никакви административни мерки да се менуваат. Тие треба функционално да се врзат од една страна со месната заедница, а од друга страна да се направат во педагошки, организационо-административен и економски поглед единствен дел на матичните училишта. Основните училишта со подрачни паралелки се најзастапен вид училишта во Републиката.

Потребата за трансформирање на училиштето укажува и на воспитната функција на училиштето. Таа функција доаѓа до израз токму во систематското и програмираното влијание кај ученикот, во воспитувањето на неговата свест, однос, поведение, начинот на реагирање, чувствата и сл. Воспитната работа, нејзината организација и реализација, представува посебна обврска и многу посложена активност и задача отколку што е организацијата на образовната работа. Токму од аспект што образовната работа, пренесувањето на знаењата, е полесна, а воспитната е посложена и се запоставува, таа не може да се инкорпорира во севкупната активност на училиштето и посебно на секој наставник поединечно. Во воспитната работа се чувствува и е присутна и извесна индиферентност, неодговорен однос, што секако е погрешно. При проектирањето на воспитната програма се поаѓа од целите и задачите на воспитанието, а тие се остваруваат низ севкупната работа во училиштето, почнувајќи од сите компоненти што ја сочинуваат воспитно-образовната содржина, нејзината структура. Во тој контекст, воспитната работа е иманентен елемент во сите активности, а тоа значи дека се појавува како нитка низ сите дејности. Попрво, воспитувањето на ученикот, неговото комплетно формирање се остварува колку низ наставата, толку и надвор од неа преку:

1. организацијата на наставата и реализацијата на наставните цели и задачи,
2. организацијата и реализацијата на слободните ученички активности;
3. работата и активностите на ученичките организации;
4. јавната и културно-просветна дејност и активност на училиштето
5. општествено корисната производствена работа

ЛИТЕРАТУРА:

1. Гласер Вилијам, Квалиетна школа, Загреб, 1994
2. Diane Chelsom Gossen, Restitucija – preobrazba skolske discipline, Chapel Hill, 1992.
3. Основи на педагогиката, Св. Климент Охридски, Софија, 2005.

СТРУКТУРАТА НА ДИДАКТИЧКИОТ МАТЕРИЈАЛ ПРИ КОМПЛЕКСНАТА ПОСТАПКА НА ОБРАБОТКА НА БУКВА КАКО МЕТОД КАЈ НАДАРЕНИТЕ ДЕЦА

Асс.м-р Ирена Китанова
Проф. Д-р Емилија Петрова Ѓорѓева

Апстракт

Изворите на знаење се многу важен фактор за оптималното функционирање на наставниот процес. Посебно внимание треба да му се посвети на учебникот, како еден од најважните извори на знаење во наставата и задолжителниот печатен медиум кој првенствено е наменет за ученико, посебно за надарените ученици.

Клучни зборови: Комплексна постапка, дидактички материјал, модел за надарени деца.

Во Македонија не постои учебник за комплексна постапка за обработка на буквите. Потребен е пакет на дидактички материјал кој содржи повеќе различни елементи:

- евидентен лист за бележење на прикажаното знаење и понатамошното напредување на ученикот,
- илустрирана сликовница со класер за букви,
- сликовница,
- прва збирка со текстови,
- диференцирани задачи од првата збирка,
- втора збирка со текстови,
- работна тетратка за почетно пишување.

За работа по комплексна постапка, задолжителен е следниов прибор за ученици:

- тетратка со формат А4 (без линии),
- подметка за пишување со јасно извлечени линии на растојание од 12 мм,
- фломастери за цртање и запишување на печатни букви,
- лепило и хартија,
- ножички за сечење хартија,
- мастило за пишување на ракописни букви.

Задолжително наставно средство за работа по комплексната постапка е илустрираниот буквар.

Како што се зголемува детската способност за читање и разбирање на прочитаното, а и способноста за писменото изразување, така на часовите се комбинираат и менуваат различни, но секогаш интересни форми на работа. За овие форми на работа наставникот користи различни зборови, исечени од насловите во печатот, чиешто значење би можело да ги заинтересира учениците и е соодветно за илустрирање. Наставникот исто така користи и ленти од хартија на кои се испишани различни известувања, потоа ливчиња или картони (за секој ученик) со различни барања, како и разни предмети и слики за набљудување.

Во работата по оваа постапка наставникот може да ги употребува и сите аудиовизуелни средства (тв, компјутер, радио касетофон) со кои располага училиштето, а се соодветни за работа во прво одделение.

ЕВИДЕНТЕН ЛИСТ ЗА БЕЛЕЖЕЊЕ НА ЗНАЕЊЕТО И ПОНАТАМОШНОТО НАПРЕДУВАЊЕ НА УЧЕНИКОТ

Секоја година, децата доаѓаат се поинформирани и поподготвени за училишните обврски.

За правилно да се организира наставата за почетно читање и пишување, наставникот е должен знаењата на ученикот да ги провери и да ги прифати во работата на училиштето. Наставникот мора да знае од каде поаѓа секое дете за да може да го следи понатамошниот тек на неговото напредување.

Уште од првиот училиштен ден се работи со големи печатни букви, па затоа е доволно, а и наједноставно, да се провери детското познавање на големите букви. Тоа се изведува со употреба на евидентен лист за детското знаење и понатамошно напредување, кој се наоѓа во Почетничката за секој ученик. Тој лист содржи тест за испитување на познавањето на буквите и табела за евидентирање на детското знаење и понатамошното напредување во училиштето во усвојување на буквите и совладување на читањето.

Детското познавање на буквите се проверува на тој начин што му се покажува буква по буква од неговиот евидентен лист и треба да одговори која е посочената буква.

Секоја буква која детето сигурно ја именува, се заокружува или се означува на поинаков начин.

ПОДАТОЦИ ЗА ПРЕТХОДНОТО ЗНАЕЊЕ И ПОНАТАМОШНОТО НАПРЕДУВАЊЕ НА УЧЕНИКОТ

ПОЗНАВАЊЕ НА БУКВИТЕ											
	А	Е	И	О	Џ	Г	Ш	С	З	М	Л
Р	Ѕ	В	П	Д	Ќ	Б	Т	Ѓ	Ж	Ц	Љ
К											
У	Х	Ј	Ф	Н	Њ	Ч					

РЕЗУЛТАТИ ОД ИСПИТУВАЊЕТО

Датум на испитување	Број на научени букви	Не се труди да чита	Срицање	Считување	Чита

До каде се совладани

Сите букви	Читање на зборови и кратки реченици	Читање на текст со разбирање	Читање со разбирање
------------	-------------------------------------	------------------------------	---------------------

Ученик:

Одделение:

Училиште:

Откако ќе се пребројат буквите што детето ги познава и тоа се евидентира во табелата, се преоѓа на проверување на читањето. Текстовите за тоа проверување ги подготвува наставникот на тој начин што на посебни ливчиња ќе напише кратки текстови со големи печатни букви. Со секој текст треба да запише и прашање кое ќе му го постави на ученикот за да го провери дали го разбрал она што го прочитал.

Примери на текстови со кои се проверува читањето

1. ВЛАДО ЈА СКРШИ ЧАШАТА, ТАТКО МУ ГО ИСКАРА. (Што му се случи на Владо?)
2. МАЈА СИ ИГРАШЕ СО ТОПКА. ТОПКАТА ОДЛЕТА ПОД АВТОМОБИЛОТ. МАЈА ПЛАЧЕ. (Зошто Маја плаче?)

ОДДЕЛЕНСКА ИЛУСТРИРАНА БУКВАРКА

Неопходно наставно средство за индивидуално усвојување на буквите од страна на детето и совладувањето на читањето е одделенската илустрирана букварка, која се поставува на видно и лесно достапно место во училницата.

Големата функционалност на оваа букварка се огледа во можноста за организирање на разновидни активности со буквите уште во периодот кога некои ученици ги усвојуваат.

Во илустрираната букварка над секоја буква е дадена сликичка на некој предмет чиешто име започнува на таа буква. Картончињата со буквите и сликичка над нив се сложени по азбучен ред во џебовите на класерот. Употребувајќи ги овие картончиња со букви и сликички над нив, учениците составуваат зборови и реченици и ги поставуваат во долниот дел на одделенската букварка.

ДЕТСКА ИЛУСТРИРАНА БУКВАРКА

Покрај одделенската букварка се употребуваат и детски илустрирани букварки. Пред учениците да започнат да ги употребуваат илустрираните букварки, потребно е картончињата со букви и сликички над нив да се исечат по исечените линии и да се распоредат во џебовите на класерот по азбучен ред.

Работата со индивидуални детски букварки се организира на тој начин што букварките им се делат на сите ученици, а тие ги редат картончињата на кои се наоѓаат буквите со сликички и се градат зборови и реченици.

При монографската и комплексната постапка за обработка на буква постојат листови во кои ученикот треба да ја залепи сликичката врз буквата која одговара.

СЛИКОВНИЦА

Сликата претставува скапоцено средство кое ја зголемува способноста за мислење кај децата. Таа има посебна вредност, бидејќи претставува одличен стимуланс за активирање на детската фантазија и писменото и усното изразување.

Сликата веднаш го ангажира вниманието на ученикот, па уште во првите училишни денови со помош на нејзината содржина конструираат кратка или долга приказна.

Сликите кои се застапени во сликовницата се двојни:

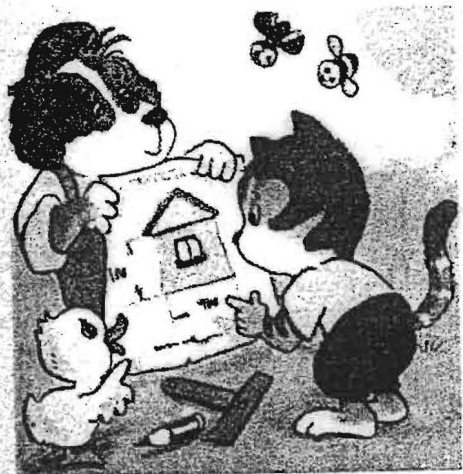
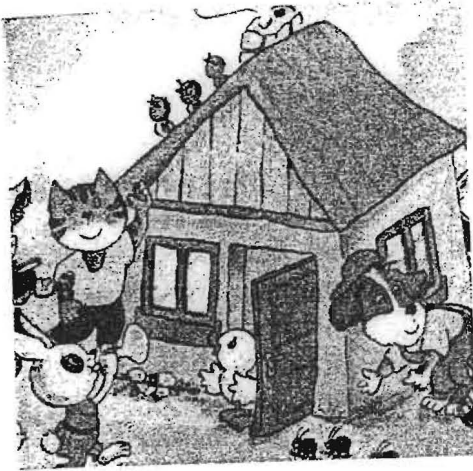
1. слики со статична содржина, на пример пејзажи, слики со годишни времиња и сл.;
2. слики на некои појави, случувања, луѓе и животни во разни ситуации, кои се полни со динамика.

Следува пример:

⁵⁹Случка во шумата

⁵⁹ Македонски јазик за Второ одделение, Б Крговица, М. Тримчевска, С. Трајкова, Просветно дело, 2008 год

ПРИКАЗНА ПО СЛИКИ

Подреди ги сликите, а потоа раскажи што се случува.

РАБОТНА ТЕТРАТКА ЗА ПОЧЕТНО ПИШУВАЊЕ НА РАКОПИСНИ БУКВИ

Од голема помош во почетното читање и пишување на ракописните букви е работна тетратка која има за задача запознавање и читање на ракописните букви.

Работната тетратка го содржи редоследот на обработка на буквите и изборот на содржината, а во неа има многу простор за пишување. Содржините треба да бидат илустрирани, што ја прави тетратката попривлечна за децата. Работната тетратка треба да содржи простор за предвежби, како и за пишување на ракописни букви. Внесени линии со наизменичен тесен и широк простор помеѓу нив.

Пишувањето на буквите во работната тетратка е во групи. Во првата група се опфатени 12 мали и големи букви, а се одбрани оние кои се слични на соодветните печатни. Преостанатите букви се обработуваат во три мали групи. Со секоја група на букви се дадени текстови кои служат за вежбање на читањето на ракописни букви.

ЛИТЕРАТУРА

1. Адамовић, Вера: *Брзина читања ученика од првог до четвртог разреда основне школе*, Настава и васпитање, број 2, Педагошко друштво Србије, Београд, 1998.
2. Адамческа С.: *Тандемска работа на учениците*; просветно дело (списание); Скопје, 1991.
3. Адамческа С.: *Активна настава*; Скопје, Легис, 1996.
4. Вајнахт Е.: *Наш пут-прирачник за наставу хрватско-српског језика у први разред основне школе*; Школска књига, Загреб, 1971.
5. Вилотијевић, др Младен: *Вреднозање педагошког рада школе*, Научна књига, Београд, 1993.
6. Вучић, Лидија: *Психолошки проблеми почетног читања*, Савремени уџбеник. број 12, Београд, 1986.
7. Вучковић, Весна: *Утицај различитих поступака почетног читања на читање са разумевањем*, Учитељ, број 51-52, Савез учитеља Републике Србије, 1996.
8. Вучковић М.: *Методика наставе српскохрватског језика*; Завод за издавање уџбеника и наставна средства, Београд, 1984.
9. Група автори: *Игром до спознаје*, (Приручник за радионице за децу од 7-14 година), Публикум, Београд, 1993.
10. Делчев Ѓ. "Методски приречник за користење за користење на букварот и читанката за прво одделение", Просветен работник, Скопје, 1987